

การรับบุตรบุญธรรมมีมาตั้งแต่อดีต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการทั้งของผู้ที่ไม่มีบุตรและผู้ที่ยากจนอดอยาก และมักเป็นการดำเนินการกันเองในระหว่างเครือญาติหรือผู้ที่รู้จักมักคุ้นกัน แต่ในปัจจุบันการรับบุตรบุญธรรมมักเป็นการดำเนินการโดยองค์กรของรัฐเสียเป็นส่วนใหญ่ อันเนื่องมาจากปัญหาการทอดทิ้งบุตรให้กลายเป็นเด็กกำพร้า ผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่งได้ให้การเลี้ยงดูอุปการะบุตรบุญธรรมเป็นอย่างดี จนเติบโตใหญ่ และอาจมอบทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดให้บุตรบุญธรรมดูแลโดยหวังจะฝากผีฝากไข้ หากบุตรบุญธรรมเสียชีวิตไปก่อนผู้รับบุตรบุญธรรมโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้และไม่มีคู่สมรสหรือผู้สืบสันดานแล้ว ผู้ที่จะมีสิทธิในการรับมรดกของบุตรบุญธรรมก็คือบิดามารดาโดยกำเนิดของบุตรบุญธรรมที่อาจจะเป็นผู้ทอดทิ้งบุตรของตน หากบิดามารดาโดยกำเนิดเสียชีวิตไปก่อนและไม่มีญาติพี่น้องอื่น ๆ เหลืออยู่ ทรัพย์สินมรดกก็อาจจะต้องตกเป็นของแผ่นดิน เพราะเป็นมรดกที่ไม่มีผู้รับ แม้ว่ากฎหมายจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเรียกคืนทรัพย์สินที่ผู้รับบุตรบุญธรรมได้ให้แก่บุตรบุญธรรมคืนจากกองมรดกเท่าที่เหลืออยู่ภายหลังจากไต่ชำระหนี้เสร็จสิ้น แต่ก็ยังไม่เป็นธรรมเพียงพอต่อผู้รับบุตรบุญธรรม เพราะต้องเป็นกรณีที่บุตรบุญธรรมไม่มีคู่สมรสหรือผู้สืบสันดาน รวมถึงต้องเป็นทรัพย์สินเดิมที่ผู้รับบุตรบุญธรรมเคยให้แก่บุตรบุญธรรมเท่านั้น จึงจะสามารถเรียกคืนได้

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาและค้นคว้าถึงประวัติความเป็นมา แนวคิดและความหมายของการรับบุตรบุญธรรม กฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม และการรับมรดกของบุตรบุญธรรม โดยผู้รับบุตรบุญธรรม โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องบางประเทศ ทำให้ทราบว่า การรับบุตรบุญธรรม ทำให้ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีฐานะและความสัมพันธ์ทางด้านกฎหมาย เสมือนเป็นบิดามารดากับบุตร โดยชอบด้วยกฎหมายทุกประการ แต่ตามมาตรา 1598/29 บัญญัติให้การรับบุตรบุญธรรมไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการรับมรดกของบุตรบุญธรรมในฐานะทายาทโดยธรรมได้ แม้จะมีมาตรการทางกฎหมายในมาตรา 1598/30 ในการเรียกร้องทรัพย์สินที่ผู้รับบุตรบุญธรรมได้ให้บุตรบุญธรรมคืนจากกองมรดกของบุตรบุญธรรม แต่ก็ยังไม่เป็นธรรมต่อผู้รับบุตรบุญธรรมอย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการรับมรดกบุตรบุญธรรม โดยผู้รับบุตรบุญธรรม โดยการยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 1598/29 และ 1598/30 เพื่อให้ผู้รับบุตรบุญธรรมสามารถรับมรดกของบุตรบุญธรรมในฐานะบิดามารดาซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมได้

อนึ่ง แม้ว่าการกำหนดให้ผู้รับบุตรบุญธรรมจะสามารถรับมรดกของบุตรบุญธรรมในฐานะทายาทโดยธรรมได้จะเกิดปัญหาและอุปสรรคบ้าง ซึ่งผู้เขียนก็ได้ทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นหากมีการกำหนดให้ผู้รับบุตรบุญธรรมสามารถรับมรดกของบุตรบุญธรรมในฐานะทายาทโดยธรรม โดยได้เสนอแนวทางการแก้ไขมาด้วยแล้วในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ซึ่งมีทั้งที่แก้ไขได้และแก้ไขไม่ได้ เนื่องจากครอบครัวโดยกำเนิดจะต้องถูกกระทบกระเทือนสิทธิและส่วนแบ่งในกองมรดกของบุตรบุญธรรมอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ คือ อาจทำให้สิทธิและส่วนแบ่งในกองมรดกลดน้อยลง แต่ผู้เขียนก็เชื่อว่าหากมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการรับมรดกที่เกิดจากการรับบุตรบุญธรรมตามแนวคิดที่เสนอมานี้ ก็จะทำให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างทั่วถึง อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านกฎหมายและสังคมควบคู่กันสืบไป

Adoption originated in antiquity. Its objective is to give homes to children without parents and to give childless couples the opportunity to raise children. Adoptions were usually arranged by the relatives of an adopted child or by those who were well acquainted with each other. Nowadays, adoptions are usually arranged by government agencies. This is especially the case where the adopted child has been deserted by their birth parents. An adopted child who has been raised and nurtured by his adoptive parents is usually given property by those parents with the hope that they will be taken care of by their adopted child in their old age. If an adopted child dies intestate and without a spouse and a descendant, his birth parents, who might have deserted him, are entitled to inherit his estate. If the birth parent of the adopted child dies before the adopted child, and the latter is without any relatives, his estate would be escheated to the State. Though the law provides that an adoptive

dies before the adopted child, and the latter is without any relatives, his estate would be escheated to the State. Though the law provides that an adoptive parent is entitled to claim from the estate of the adopted child the property given by him and which still exists after the liquidation of the estate, it is still considered to be unfair to the adoptive parent because the inheritance must be conditioned upon that the adopted child dies without a spouse and a descendant. At the same time, the property that can be claimed must be only the property given by the adoptive parent.

As the result of the foregoing situation, the author has made a study of the development of the concept of adoption, the meaning of adoption, and the laws pertaining to adoption and the inheritance rights of the adoptive parents. In comparing various laws, it was found that the legal relationships of the adopted child and the adoptive parents were almost identical to the relationships between a child and his natural birth parents. However, the Thai Civil and Commercial Code, Section 1598/29 provides that an adoptive parent does not by reason of the adoption become a statutory heir of his adopted child. Though Section 1598/30 enables an adoptive parent to claim the property earlier given to the adopted child, it is still regarded unfair to the adoptive parent. The author is of the opinion that provisions of Sections 1589/29 and 1589/30 should be repealed to allow the adoptive parents to inherit the estate of the adopted child as a statutory heir with the same status of his birth parents.